

Edinburgh 2010 – Witnessing to Christ Today

Personlige inntrykk fra en engasjerende konferanse

ERLING LUNDEBY

Innledning

I april 2010 ble det avholdt et symposium i Oslo, ved Fjellhaug Misjonshøgskole (nå Fjellhaug Internasjonale Høgskole) med temaet «Mission and Globalization» som en av flere norske markeringer av 100-årsjubileet for den store misjonskonferansen i Edinburgh 1910. Undertegnede var koordinator for symposiet, og det var i egenskap av det jeg ble invitert til å bidra i Edinburgh i juni 2010 under studietema 5: «Forms of Missionary Engagement».

Konferansens struktur og oppbygging

I forhåndsmaterialet gikk det fram at Edinburgh 2010, 2.-6. juni, ikke bare skulle være jubileum og feiring, men en arbeids- og studiekonferanse som hadde til mål å skape begeistring for misjon i tida framover. Konferansen var bygd opp rundt ni temaer¹. De ulike delegatene skulle fordele seg i tre ulike «tracks» som da fanget opp tre tema. I tillegg skulle hvert studietema ha ulike innspill som gikk på tvers av emnet, såkalte «transversal contributions». Det ville også bli plass til innspill knyttet til ulike regioner, organisasjoner og konfesjoner.

Dette ambisiøse opplegget var tenkt å skulle ha sitt fundament i studier gjort i forkant av konferansen. Våren 2010 forelå dokumentene fra gruppene som hadde arbeidet i tilknytning til de ni temaene, i bokform². Presentasjoner i plenum skulle belyse enkelte tema. På samlingene i de ulike *tracks* skulle man arbeide videre fram mot et resultat for temaet, alt mens det ble ytterligere belyst fra ulike vinkler, regioner, konfesjoner m.m. Konferansens siste plenumssamling skulle trekke trådene sammen i noen korte, pregnante formuleringer som kunne utgjøre essensen av hva misjon av 2010 består i. Utkastet til dette «Common Call» ville bli utarbeidet av en lytte-gruppe som skulle vandre ut og inn av de ulike temasamlingene og samle inntrykk samtidig som de ble meddelt hva de ulike temasamlingene forslagsvis antydte som «sitt» resultat. Lederskapet i de ulike studietemaene ville ha et betydelig ansvar for å drive prosessen gjennom og fremskaffe et holdbart resultat.

Gjennomføringen av konferansen

Som delegater var vi innkvartert i Pollock Halls, studenthybler knyttet til University of Edinburgh. Universitetet var formell innbyder til konferansen.

Dagsprogrammet for konferansen var lagt opp med invitasjon til konfesjonelle samlinger tidlig på morgenen, før frokost. Etter frokost var det felles bønn i en enkel liturgisk form med mye variert sang. Deretter gikk man i mindre grupper til bibelstudium. Plenumssamlingene på formiddagen dreide seg på torsdag om «Mission in long perspective», et emne som ble dyktig presentert av Dr. Dana Roberts ved Boston University School of Theology. Fredagssamlingen var mer sammensatt der man fokuserte på ulike former for misjonsvirksomhet verden over. Dr. Young-Hoon Lee, seniorprest ved Yoido Full Gospel Church, Seoul (jfr. David Yonggi Cho), Dr. Antonios Kireopoulos, ortodoks leder i Det nasjonale kirkerådet, USA, Dr. Teresa F. Rossi, Pontifical University of St. Thomas Aquinas og Dr. Fidon Mwombeki (Tanzania), generalsekretær United Evangelical Mission (Wuppertal) fokuserte på ulike områder som diakoni, økumenikk og internasjonalt partnerskap i misjonsarbeidet. Lørdag var plenumssamlingen lagt til kvelden der man drøftet et utkast til «Common Call».

I to sesjoner hver ettermiddag var man samlet i studiegruppene, med et nytt tema hver dag med sine tilhørende tversgående perspektiver og regionale og konfesjonelle innspill. Personlig var jeg altså en del av track 2 som torsdag hadde som tema «Forms of Missionary Engagement». Det var et meget engasjerende tema der det var gjort et grundig arbeid i forkant (med Dr. Knud Jørgensen som sekretær). Tversgående perspektiv her var «Youth and Mission», «Bible and Mission» og «Contextualization, Inculturation and Dialogue of Worldviews», mens det var ytterligere innspill fra katolsk hold, fra Jamaica og Cayman Islands, Fjellhaug Symposium og Conference of Asian Theologians.- Fredag tok vi for oss tema 4: «Mission and Power» som ble ytterligere utfyllt av «Women and Mission», «Youth and Mission (in the ecumenical movement)» og «Subaltern Voices: 'Mission at and from the Margins' project, Dalit voices, India», samtidig som det var innspill fra Latin-Amerika, Australia (aboriginer), Tyskland, og et pentekostalt og ortodokst perspektiv.- Lørdag var satt av til tema 7: «Christian Communities in Contemporary Contexts», utfyllt av «Bible and Mission», «Reconciliation and Healing» og «Ecological Perspectives on Mission» med innspill fra Sør-Afrika, Global Mission Consultation and Celebration, Tokyo 2010 (Tokyo-møtet i april), Latin American Council of Churches og en ortodoks studie.

Arbeidet i studiegruppene var ulikt organisert i og med at lederskapet i gruppene hadde stor frihet når det gjaldt hvordan de skulle behandle sitt materiale. Men alle skulle føre videre innsiktene fra de forberedende dokumentene og bearbeide de ulike konferanseinnspillene. Studiegruppelederne skulle da samle alt dette og redigere det sammen med tanke på publisering, samtidig som hvert tema skulle munne ut i pregnante formuleringer som kunne inngå i Common Call-dokumentet. Som delegat hadde man liten innsikt i hva som foregikk utenom ens egen *track* annet enn hva som ble plukket opp i pauser og ved måltider. Vi er spente på konferansens referat når det kommer i trykken engang i 2011!

Søndag deltok vi ved gudstjenester rundt om i ulike menigheter, mens ettermiddagens avslutningsmøte ble holdt i Den skotske kirkes Assembly Hall, der møtene ble holdt også i 1910. Det møtet var en verdig avslutning med et mangfold av ulike

kulturelle innslag, intervju (bl.a. av etterkommer av V. S. Azariah, eneste asiatiske delegat i 1910) og et langt fyrverkeri av en tale av Dr. John Sentamu, erkebiskop av York, innrammet av frisk sang og dans fra Afrika og India.

Inntrykk fra konferansen

Jeg har ikke bred erfaring fra denne type samlinger, men jeg har en rimelig lang tverrkulturell og interkonfesjonell erfaring som misjonær og teologisk lærer. Edinburgh 2010 var absolutt en rik opplevelse som ettertrykkelig påviste hvor bred og sammensatt dagens kirke- og misjonsvirkelighet er. I det følgende vil jeg ikke gi noen grundig teologisk og missiologisk vurdering av Edinburgh 2010, men vil antyde noen sterke og svake punkter. En grundigere drøfting må vente til konferansedokumentene foreligger publisert.

Godt felleskristelig opplegg

Edinburgh 2010 var unik på den måten at den var økumenisk sammensatt i en grad som antagelig aldri tidligere. Hele spekteret var formelt representert, men det var forbausende lite lobbying for spesielle synspunkter eller agendaer³. Lyttegruppa bak «Common Call» formulerte seg i korte og ganske generelle ordelag som ikke genererte store motsetninger. Det var katolsk messe for de som ønsket å delta på det, på samme måte som ortodokse og lutherske hadde sine samlinger. Et økumenisk team hadde satt vakkert sammen sanger og enkel liturgi for de daglige fellessamlingene. Sangene var fra hele verden, men forsamlingen kunne være med hele tiden takket være meget dyktig ledelse av John Bell fra Iona-fellesskapet – med et minimum av musikalsk ledsagelse. For meg sto disse samlingene og etterfølgende bibelstudier i mindre grupper som noen av høydepunktene på konferansen.

Anledning til å knytte kontakter

I de mindre gruppene og i studiegruppene tilbragte man så mye tid at det ble god anledning til å bli rimelig godt kjent. Det var lærerikt og utfordrende å sitte side om side med kristne venner og faglige kolleger fra helt andre himmelstrøk og drøfte bibeltekster eller dele erfaringer og utfordringer i misjons-

hverdagen. Dessverre førte det ambisiøse programmet til at bibelstudiene nok ble en salderingspost for mange som var overveldet av arbeidet i gruppene og nødvendig oppfølging i etterkant.

Nye grupper ble synliggjort

Det var spesielt interessant å bli nærmere kjent med offisielle representanter for de afrikanske såkalte «uavhengige kirkene». Med på konferansen var utsendinger fra deres økumenisk sammensatte organisasjon, Organization of African Instituted Churches (OAIC), med over 50 millioner medlemmer. Misjonshverdagen i Afrika er i høyeste grad preget av disse kirkene, i f.eks. Sør-Afrika er det flere medlemmer i disse enn i de historiske kirkene. Når en regner inn den nye bølge av ny-pentekostale menigheter vi finner over hele det afrikanske kontinentet, representerer disse en langt større gruppe enn mange er klar over – og de er i sterk vekst. Men, de representerer også en gruppering som er svært sammensatt. Enkelte «kirker» er i randsonen av det kristne fellesskapet med tanke på teologi (kristologi) og praksis (f.eks. familieetikk og fedredyrkelse). OAIC opererer da også med kategorien 'assosiert medlem'. Men flere kirker som hadde en heller uryddig oppstartsfase, er i klar bevegelse inn mot et avgjort kristent sentrum takket være mer vekt på utdanning, intern opplæring og kontakt utad.

Spennende utflukter og parallellsamlinger

Torsdag ettermiddag var alle delegatene invitert over til det skotske parlamentet til en enkel mottakelse. Det var interessant å på denne måten få noe innsyn i den rolle som skotsk nasjonalisme spiller enda i dag. Det er tydelig at den kristne arv står sterkt selv om kristen tro er under sterkt press i et stadig mer pluralistisk og sekulært Skottland.

Fredag kveld var jeg på en interreligiøs samling i en nærliggende kirke med tema: «Mission to Muslims, or Mission with Muslims?» En gruppe kristne og muslimske ledere fra Leicester, Gøteborg og Edinburgh delte erfaringer og vurderinger fra lokale prosjekter der man arbeidet sammen til beste for lokalsamfunnet. Det var en interessant dialog som avspeilet ulike posisjoner teologisk og missiologisk både fra kristent og mus-

limsk ståsted med tanke på kveldens tema. Det er oppmuntrende at det er praktiske eksempler på gode fellesskapsfora der man samarbeider rimelig godt, samtidig som man er engasjert i seriøs dialog og samtaler til avklaring av respektive religiøse ståsted. Men en uklar religionsteologi vil lett kunne forkludre det hele og gjøre at et slikt prosjekt vil miste sin betydning. Det er åpenbart at i kommende år, i den globale landsbyen, vil religionsdialog og hva det betyr at Jesus er eneste vei til frelse, stå enda mer sentralt i alt misjonsarbeid.

Arrangørene av denne kveldssamlingen var misfornøyd med at dialog med muslimer ikke var en del av konferansens offisielle program. Den avgjørelsen var imidlertid forståelig i og med at det var mange spørsmålsteget og innvendinger mot panelet fra flere. Tunge teologiske føringer som lå til grunn for hele dialogtenkningen ble det ikke gjort rede for denne kvelden.

Andre tilbud denne fredags-kvelden var menighetsfest hos Gråbrødrene nede i sentrum, eller en tradisjonell «ceilidh» med sang og dans.

Søndag var, som allerede nevnt, alle invitert til å delta i en lokal menighet. Sammen med flere andre deltok jeg i en presbyteriansk kirke i en av forstedene til Edinburgh. Det var en ordinær gudstjeneste med etterfølgende kirkekaffe og lunsj hjemme hos pastoren. Jeg bet meg merke i min verts begeistring for biskop John Spong, en ultra-liberal amerikansk episkopal biskop som også har besøkt Norge. Hvis Spong vekker slik begeistring i menigheter i Edinburgh er det lettere å forstå at man «glemte» å inkludere nye menighetsdannelser blant innvandrere der tradisjonell teologi, Bibel, bønn og begeistret sang og lovprisning til Gud står høyt (se senere).

Kritiske synspunkter

Konferansen var meget grundig planlagt med en imponerende bredde. Jeg opplevde det imidlertid slik at gjennomføringen ikke fulgte manus på flere punkter. De mange forandringer, mange innspill og ulike perspektiv kunne virke ganske forvirrende.

For mye arbeid på for kort tid

Jeg deltok som nevnt i *track 2* og fikk anledning til å komme

med et innspill under behandlingen av tema 5. En ghanesisk delegat skulle intervju meg om Fjellhaug-konferansens høydepunkter. Det var i kategorien "Regionalt og konfesjonelt innspill" til temaet. Vi ble forespeilet å kunne disponere ti minutter, men typisk nok ble det kuttet ned til syv fordi det var så mange innspill som skulle presses inn på den tilmålte tid. I praksis ble det enda mindre tid til rådighet, slik at vårt allerede barberte innlegg ble klippet av før det var til endes... Et dokument jeg ble bedt om å forberede i forkant og som omhandlet hovedpunktene i vårt innlegg pluss en bibliografi, kom aldri videre til delegatene, antagelig av tekniske årsaker, neppe av mangel på vilje. Andre delegater hadde noe av samme opplevelse i sine respektive *tracks*. De ulike lederskap var nok ikke like heldige i sin planlegging, gjennomføring og slutføring av sine tema. Det ble for mye stoff og for krevende problemstillinger å gape over temamessig og organisatorisk på så kort tid.

I vårt tema 5 undret det meg at det var få eller ingen som tok utgangspunkt i det betydelige arbeidet som var lagt ned i forkant av konferansen. Dermed ble nye perspektiv og innspill dynget opp på hverandre, og det var vanskelig å se noen samlende tråd eller link til det som delegatene allerede var kjent med. Når det er sagt, var det kanskje i tråd med konferansens mål at den skulle fremskaffe og dokumentere det store mangfoldet som misjonen av i dag er preget av. Det må en kunne si den lyktes med i noen grad. Men det ble lite rom og tid til ettertanke og refleksjon siden en stadig hastet videre til et nytt emne, et nytt aspekt, et nytt innspill - samtidig som de avsluttende oppsummeringene skulle være i nesten latterlig korte ordelag. Konferansens verdi er nøye knyttet opp mot i hvilken grad man makter å gjøre de mange ulike, absolutt verdifulle, innspillene tilgjengelige i etterkant.

En skjemmende personalsak

Edinburgh 2010 ble dessverre skjemmet av en tung personalsak. Det var åpenbart store spenninger knyttet til konferansen. De kom tidlig til overflaten i ulike sammenhenger. Det var også åpenbart at lederskapet forsøkte å takle det på en så diplomatisk måte som mulig, mens motparten var interessert i maksi-

mal oppmerksomhet rundt sin person og sitt perspektiv på konflikten. Konflikten karakter gjør at det forsvarer å ta den inn i en presentasjonsartikkel som denne.

Edinburgh 1910 samlet en overveiende hvit forsamling. Edinburgh 2010 skulle avspeile den i alle måter nye virkeligheten i misjonen av i dag: Det er det globale sør som er den drivende kraft i misjonen. Det er der tyngdepunktet nå befinner seg. Det ble gjenspeilet i utvelgelsen av delegater og tema der man bevisst søkte å tilstrebe en viss representativitet. Ikke noen misjons- eller kirkekonferanse skal visstnok tidligere ha avspeilet en slik bredde geografisk og konfesjonelt, selv om det ikke var mer enn ca. 300 delegater.

Daglig leder for konferansen og forberedelsesarbeidet var fra Sør-Afrika og forholdt seg til en bredt sammensatt komitee. Det synes å ha oppstått alvorlige motsetninger mellom komiteen og daglig leder, motsetninger som ble tolket som rasisme. Konflikten ble så intens at komiteen ba daglig leder forlate stillingen, og en ny ble ansatt i april 2010. Denne nye uttalte til meg at da han kom inn hang hele konferansen i en tynn tråd. Det var så mange ting som var lagt til side, trenert eller med vilje ikke fulgt opp. Utgående daglig leder innrømmet da også offentlig at han var sterkt uenig i enkelte vedtak i komiteen.⁴

Som delegater ble vi møtt med presseoppslag om konflikten fra første dag av. Tidligere daglig leder holdt pressekonferanse i tilknytning til konferanseområdet, d.e. Pollock Halls som tilhører Edinburgh Universitet. Hans vrede rettet seg mot komiteen og mot universitetet som var konferansens formelle innbyder og hans arbeidsgiver. Han beskrev konflikten som et nytt utslag av den rasisme som hadde preget deler av misjonsarbeidet tidligere. Han syntes å ville skape et inntrykk der Edinburgh 2010 ikke var stort bedre enn Edinburgh 1910 i så henseende.

Det var tydelig at vedkommende hadde sine sterke støttespillere blant enkelte av delegatene. Flere uformelle samtaler rundt bordene gjaldt siste dreining i denne ubehagelige saken, samtidig som få visste hva det egentlig dreide seg om. Konflikten ble trukket inn i vår studiegruppe ved at enkelte delegater uttrykte åpen, uforbeholden støtte til tidligere leder eller også tolket noens fravær som en protest mot konferansekomiteen.

Det var en uhyre krevende situasjon å takle for konferanseledelsen, og det var synd for Edinburgh 2010 at den skulle utvikle seg slik som den gjorde.

Innvandrermenigheter var ikke nok involvert

Om en kunne ane at tidligere daglig leder muligens overdrev noe, pekte andre på at vedkommende har et poeng. Edinburgh er en by som kristelig sett er meget sammensatt. Den har rike tradisjoner samtidig som det er stor knoppskyting av nye menigheter og kirker, særlig i innvandrer miljøene. Disse står visst også for det meste av vitaliteten og veksten i Edinburgh – ikke uventet.

I programmet ble delegatene oppfordret til å besøke ulike kirker søndag formiddag. Menighetene som var valgt ut, var utelukkende fra de etablerte, historiske kirkene. Ingen av de «nye menighetene» var invitert til å ta imot delegater, selv om mange av oss tilreisende hadde en regional og kirkelig tilknytning som sto innvandrer miljøene langt nærmere enn de gamle skotske. «De nye» opplevde dette svært sårende, særlig når heller lite ble gjort også etter at man gjorde ledelsen oppmerksom på forholdet. Spørsmålet som ble reist, var om man virkelig tar på alvor at det globale Sør sitter i førersetet, også på våre hjemlige trakter? På avslutningsmøtet deltok et «African Choir». Var det et slags plaster på såret? På Edinburgh 2010 ble det tydelig at man har enda et stykke å gå før man har oppnådd full integrering og aksept på tvers av konfesjonelle og etniske grenser – selv i en konferanse som hadde det som uttalt målsetting.

Oppsummering

Edinburgh 2010 var en imponerende konferanse i den forstand at den maktet å bringe fram så mange ulike perspektiv, problemstillinger, synliggjøre nye kontekster for tjeneste etc. Når materialet foreligger publisert, vil det kunne danne utgangspunkt for en fornyet gjennomgang av misjonsteologi, målsetting og strategi i det etablerte misjonsarbeid samtidig som det kan være med å peke ut nye områder der en må engasjere seg.

Edinburgh 2010 reiste altså en rekke spørsmål, men var nølende, avventende og generell i svarene. Slik må det kanskje være med en så bredt sammensatt forsamling. Det som allike-

vel var iøynefallende, var at delegatene plasserte konferansen mer i sentrum teologisk og missiologisk enn mange, meg selv inkludert, hadde forventet. Det kom særlig fram i samtalen lørdag kveld da utkastet til «Common Call» ble lagt fram. Forsøk fra salen på å trekke inn synspunkter fra f.eks. nyere etisk tenkning knyttet til kjønn og seksualitet ble kontant avvist av forsamlingen. Der hvor utkastet var uklart om evangelisering og proklamasjon av evangeliet, ble formuleringene skjerpet.

Vi ser fram til oppfølgingen av Edinburgh 2010 når det blir anledning til refleksjon og en noe langsommere samtale rundt de ulike tema.

Noter

- ¹ 1. Foundations for Mission; 2. Christian Mission among other Faiths; 3. Mission and Postmodernities; 4. Mission and Power; 5. Forms of Missiary Engagement; 6. Theological Education and Formation; 7. Christian Communities in Contemporary Contexts; 8. Mission and Unity – Ecclesiology and Mission; 9. Mission Spirituality and Authentic Discipleship.
- ² Balia, Daryl and Kirsteen Kim (eds.) (2010): *Edinburgh 2010. Volume II. Witnessing to Christ Today*. Oxford: Regnum.
- ³ Utenfor konferansehallen ble delegatene møtt av demonstrasjoner første dagen som delte ut Scottish Protestant Review – en protest mot konferansens økumeniske åpenhet.
- ⁴ <http://www.christiantoday.com/article/edinburgh.2010.director.says.suspension.is.human.rights.violation/26048.htm>, accessed 16.1.2011, kl. 12.10; <http://www.churchtimes.co.uk/content.asp?id=95740>, accessed 16.1.2011, kl. 12.14; http://www.episcopalchurch.org/81808_122599_ENG_HTM.htm, accessed 16.12.2011, kl. 12.22.

*Erling Lundebj, f. 1952. Fjellhaug Misjonsskole 1977, cand. theol. Menighetsfakultetet, Oslo, 1982, Th.M. in Missiology, Fuller School of World Missions, Pasadena, 1993. Førstelektor Fjellhaug International University College, 1997-. Misjonær i Kenya med Norsk Luthersk Misjonssamband og Evangelical Lutheran Church in Kenya, 1977-1995, 2003-2005. Skrevet flere artikler om misjons- og kirkehistorie i Kenya, f.eks. "Structural Tensions and New Strategies: Trends in Evangelical Lutheran Church of Kenya in the period 1990-2005." *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap*, 1/2008.*

Edinburgh 2010:**A Personal Assessment of an Exciting Conference**

The author gives a personal account of the conference which he found to be a very enriching experience. Besides the study sessions and the devotions and Bible studies, the opportunity to interact and network with i. e. African Instituted Churches proved particularly interesting and useful. The pre-conference study documents were well prepared, but during the proceedings some failed to interact in a satisfactory manner with these in the cascade of new information, insights, and perspectives. The “Common Call” produced in the end was surprisingly theologically centrist considering the wide representation. The conference was to a certain extent marred by conflict, but that did not overshadow the enthusiasm and joy of the centenary celebration.